

Compenserende hulpmiddelen bij ernstige lees- en spellingproblemen

INLEIDING	3
BASISVAARDIGHEDEN COMPUTER	4
1 Typevaardigheid	4
2 Basisvaardigheid tekstverwerking	5
ENKELE MANIEREN OM TE COMPENSEREN	6
1 Voorleessoftware (tekst naar spraak)	7
1.1 Sprint Plus	8
1.2 Kurweil 3000 versie 10	8
1.3 Dolphin Tutor	9
1.4 ClaroRead	9
1.5 TextHelp WordSmith	10
1.6 L2S	10
1.7 Spika	11
1.8 Lees je meel	11
1.9 TextAloud	11
1.10 Voice Reader home	12
1.11 Gratis tekst naar spraak	12
2 Gesproken boeken	13
3 Spellingcontrole	15

3.1	Spellingcontrole in 'klassieke' tekstverwerker	15
3.2	Van Dale spellingcorrector 2.0	15
3.3	Van Dale Praktijkgids Spelling	16
3.4	De witte speller	16
3.5	Het Groene boekje	16
3.6	Online spellingcontrole	16
4	Woordvoorspelling	17
4.1	Skippy	18
4.2	WoDy	18
5	Dicteersoftware (spraak naar tekst)	19
5.1	Dragon Naturally Speaking 10	20
6	Digitale woordenboeken	21
6.1	Van Dale	21
6.2	Andere	22
6.3	Gratis	22
7	Overhoorsoftware	23
8	Mindmap software	24
8.1	Spark-Learner	24
8.2	Gratis mindmap programma's	24
9	Kleine draagbare hulpmiddelen	25
9.1	Voorleestoestellen	25
9.2	Vertaalcomputer	26
9.3	Memorecorders	27
9.4	Notitietoestellen	27
	VOORBEELDEN VAN TEKSTEN OVER COMPENSERENDE SOFTWARE EN DYSLEXIE	28
	TOT SLOT	28
	BIJLAGE: OVERZICHT VAN VERDELERS (ALFABETISCH)	29

Inleiding

Het gebruik van compenserende hulpmiddelen voor personen met ernstige lees- en spellingsproblemen is niet meer weg te denken. We zagen de eerste stappen anno 2000. Vervolgens werd het aanbod steeds groter en steeg het aantal gebruikers enorm.

Met compenserende hulpmiddelen bedoelen we hulpmiddelen die ondersteuning kunnen geven bij het lezen en schrijven. Dit in tegenstelling tot remediërende hulpmiddelen die als doel hebben om het lees- en spellingniveau op een zo hoog mogelijk niveau te brengen.

Compenserende hulpmiddelen geven je toegang tot geschreven informatie die anders niet of moeilijk toegankelijk is. Deze hulpmiddelen worden gebruikt om zelfstandig te overleven in onze lees- en schrijfmaatschappij.

Hoe kan een computer problemen met lezen en spelling compenseren? In deze tekst geven we een overzicht van de grote groep van compenserende hulpmiddelen bruikbaar voor Vlaanderen.

versie oktober 2010

Basisvaardigheden computer

Vooraleer je begint aan de specifieke compenserende software moet je eerst enkele computervaardigheden verwerven. Kunnen typen en een basiskennis van tekstverwerking zijn hier belangrijke voorbeelden van.

De huidige generatie jongeren groeit op met computer en internet. Vanaf jonge leeftijd spelen ze reeds spelletjes op de computer en bezoeken ze websites van kinderprogramma's op tv (Ketnet, Nickelodeon, Zappelin, ...) of van hun favorieten (Studio 100, Dora, Diddle, ...). Deze vaardigheden leren ze vaak van elkaar of zelfs op hun eentje. De meeste jongeren zijn dan ook zeer vaardig met de muis.

Vanaf ongeveer 10-jarige leeftijd wordt de communicatie met leeftijdsgenoten belangrijker (chatten, msn'en). Ook schoolse opdrachten zoals presentaties en spreekbeurten worden vaak op de computer gemaakt. Op dit moment wordt het vlot typen belangrijker.

1 Typevaardigheid

De computer is een uitstekend hulpmiddel voor personen met lees- en spellingsproblemen. Zo kun je met een tekstverwerker en spellingcontrole zorgen voor een beter leesbare tekst. Om een tekstverwerker vlot te hanteren moet je onder andere vlot kunnen typen. Daarom kun je best zo snel mogelijk vertrouwd geraken met het toetsenbord.

Je kunt deelnemen aan een typecursus die in de buurt wordt gegeven. Let wel op dat de verwachte doelstellingen (tempo en toegelaten fouten) van de cursus een haalbare kaart is.

Je kunt ook een typecursus op de computer volgen. De letter en woorden staan op het beeldscherm zodat je niet steeds tussen de papieren tekst en de schermtekst moet schakelen. Zoek naar een programma dat prettig is en zonder tijdsdruk.

Enkele voorbeelden die hieraan voldoen:

- TypingMaster Pro – www.typingmaster.nl - € 30
- Type Expert Junior – algemeen verkrijgbaar - € 10

Steeds meer en meer zijn er ook typecursussen die je via internet kunt volgen. Je werkt dus thuis op je eigen tempo, maar je wordt toch extern gecoacht. Enkele van deze online cursussen zijn zelfs specifiek gericht naar personen met dyslexie. Belangrijke aandachtspunten zijn het kunnen werken met een azerty toetsenbord. Nederland gebruikt immers een qwerty toetsenbord.

Enkele online typecursussen:

- Ticken: www.ticken.be - € 44
- TypePlanet: www.typeplanet.be - € 150

2 Basisvaardigheid tekstverwerking

De tekstverwerker zelf is al een hulpmiddel. Je kunt wijzigen zonder dat het resultaat een onleesbaar gekrabbel wordt. Je kunt gebruik maken van spellingcontrole en meer gestructureerd schrijven.

Informatie over de nodige basisvaardigheden voor het gebruik van MS Word vind je in de map 'De computer, mijn surfplank bij het leren', deel 2 'Word, mijn maatje in de les'. Je kunt deze fiches gratis downloaden via www.letop.be.

Enkele voorbeelden van functies die in de meeste tekstverwerkers zijn ingebouwd:

→ Spellingcontrole

Je kunt instellen dat de spellingcontrole automatisch verloopt tijdens het typen. Als het woord foutief gespeld is, dan wordt het woord onderstreept. Je kunt proberen om zelf tot een correcte spelling te komen of je kunt via een klik op de rechter muisknop een lijst met mogelijke suggesties oproepen. Je kunt ook kiezen om de tekst na het schrijven op spellingfouten te controleren.

→ Controle van de grammatica.

Ook dit is al ingebouwd in de meeste tekstverwerkers. De grammaticaconrole signaleert bijvoorbeeld dt-fouten, behalve gevallen waar de twee vormen bestaan. Je krijgt tips om de zinnen korter te maken en leestekens toe te voegen.

→ Synoniemenlijsten

Je kunt voor een woord in je tekst een verwant woord opzoeken. Zo krijg je voor bijvoorbeeld het woord 'goed' de synoniemen 'eerlijk', 'correct', 'degelijk', enz. Zo kun je zorgen voor uitbreiding van je woordenschat.

→ Autocorrectie

Woorden die je steeds op dezelfde manier fout schrijft kun je automatisch laten verbeteren. Stel dat je bijvoorbeeld het woord 'meteen' steeds met dubbele 't' schrijft, dan kun je dit automatisch laten vervangen door het juiste woord. Hier kan je een eigen lijst van maken. Bij deze lijst kan je ook afkortingen toevoegen. Bijvoorbeeld 'JJ' i.p.v. 'Jan Janssens – klasnummer 8'.

→ Woordenboeken

MS Word heeft vanaf versie 2003 een vertaalservice. Je kunt woorden vertalen door gebruik te maken van tweetalige woordenlijsten die op je computer staan of op internet.

Enkele manieren om te compenseren

We omschrijven enkele methodes om te compenseren:

- Tekst naar spraak, voorleessoftware
- Spellingcontrole
- Woordvoorspelling
- Gesproken boeken
- Spraak naar tekst, dicteersoftware
- Homofonaanduiding
- Digitale woordenboeken
- Overhoorsoftware
- Mindmap software
- Kleine draagbare hulpmiddelen
 - Voorleestoestellen
 - Elektronische woordenboeken
 - Memorecorders
 - Notitietoestellen

Per methode bespreken we een aantal producten die in deze categorie thuishoren. Per product geven we een korte inhoudelijke omschrijving, de richtprijs, de website waar je meer informatie kunt vinden en de verdeler. In bijlage vind je een overzicht met de volledige informatie over de verdelers.

1 Voorleessoftware (tekst naar spraak)

Voor wie?

Voorleessoftware is een hulpmiddel voor wie erg moeizaam leest. Zo kunnen lange of moeilijke teksten aan een vlot tempo worden voorgelezen.

Soms kan voorleessoftware via auditieve controle fouten aangeven die de spellingscontrole mist (bijvoorbeeld je schrijft 'bommen' en bedoelt 'bomen'). Deze auditieve controle is echter niet altijd hoorbaar (bijvoorbeeld je schrijft 'bleven' in plaats van 'beleven').

Zoals hierboven beschreven bieden de uitgebreide softwarepakketten bijkomende ondersteuning bij het studeren.

Wat ?

Voorleessoftware of 'tekst naar spraak' software leest een tekst op je computerscherm voor. Je hoort een computerstem (synthetische stem). De tekst wordt dus volledig hoorbaar (auditief) aangeboden. De voorleessnelheid stel je in. Ook bepaal je zelf welke stukken tekst je wenst te laten voorlezen.

Sommige programma's duiden heel duidelijk de voorgelezen woorden aan. Afhankelijk van het programma kun je ook vreemde talen laten uitspreken.

Elke tekst op de computer kan door voorleessoftware voorgelezen worden. Een tekst die net op de computer werd ingetypt, van een cd-rom, van een USB-stick, uit het geheugen van de computer, van internet, ... Ook gedrukte tekst (uit een handboek, of werkblad, ...) kun je gebruiken. Dan moet je de tekst via een scanner en OCR software (of tekstherkenningssoftware) omzetten naar computertekst (digitaal). OCR software is algemeen verkrijgbaar. Vaak wordt eenvoudige OCR software mee geleverd bij aankoop van de scanner.

Zelf teksten inscannen is niet altijd even makkelijk en bovendien tijdrovend. Gelukkig beginnen uitgeverijen schoolboeken digitaal ter beschikking te stellen. Via ADIbib kunnen digitale schoolboeken worden aangevraagd voor de twee meest gebruikte voorleesprogramma's in Vlaanderen, Sprint Plus en Kurzweil 3000. (www.letop.be → ADIbib)

Sommige voorleesprogramma's zijn uitgebreid met extra mogelijkheden die zich voornamelijk richten op spelling en studeren. Bijvoorbeeld:

- kernwoorden markeren en extraheren naar een nieuwe tekst
- tekst omzetten naar een geluidsbestand (mp3, wav)
- homofonen (wij – wei) aanduiden
- woorden opzoeken in een digitaal woordenboek
- extra notities toevoegen

Geregeld staat voorleessoftware volledig op een USB-stick. Dit heeft het voordeel dat je de voorleessoftware niet op je PC hoeft te installeren en dus op verschillende computers kan gebruiken.

1.1 Sprint Plus

Sprint is een eenvoudig te bedienen programma dat teksten duidelijk voorleest in het Nederlands (Vlaams) en Frans.

Sprint werkt rechtstreeks in MS Word. Maar je kunt ook vanuit andere programma's teksten selecteren en laten voorlezen met de Sprinter-leesknop. Met het onderdeel SprintPDF beluister je een PDF-document. Je kunt ook schrijven op deze PDF-documenten. Werkblaadjes en digitale werkboeken zijn vaak PDF-documenten.

Sprint markeert het woord dat je hoort. Je kunt Sprint ook laten meelezen tijdens het typen. Sprint heeft nog enkele extra functies. Zo herkent het programma gelijkklinkende woorden (homofonen), zoals bijvoorbeeld 'zei' en 'zij'. Met tekeningen, een verklaring en enkele voorbeeldzinnen maakt Sprint de betekenisverschillen duidelijk. Een tekst kun je als geluidsbestand (wav, mp3) opslaan.

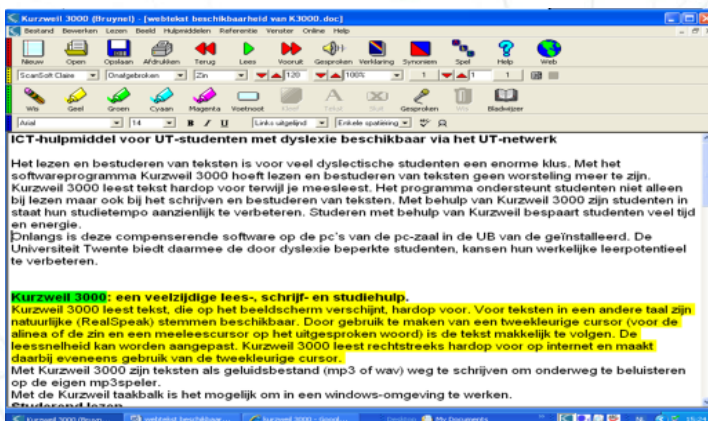
De versie "Sprint Plus" heeft al de eigenschappen van Sprint en spreekt ook Engels en Duits. Deze versie beschikt ook woordvoorspelling (Skippy).

Bijkomend kun je Omnipage aanschaffen. OmniPage is een OCR-pakket. Hiermee kun je papieren teksten omzetten naar o.a. Word- of PDF-documenten.

Sprint bestaat ook op een USB-stick en wordt dan Sprinto genoemd.

- Meer info : www.sprintplus.be
- Richtprijs: Sprint - € 333
Sprint Plus - € 448
Omnipage 15 – € 75
Er zijn schoolpakketten en netwerkversies beschikbaar.
- Verdelers: Jabbla

1.2 Kurweil 3000 versie 10

Kurweil is een uitgebreid voorleesprogramma. Je kunt verschillende formaten van teksten in het programma openen (o.a. Word, PDF). Je kunt laten voorlezen in acht verschillende talen o.a. Nederlands (Vlaams), Frans, Engels en Duits. Kurweil leest met de duidelijke Realspeakstem.

Je kunt ook tekst laten voorlezen uit andere programma's. Je selecteert de tekst en sleept deze naar een knop

onderaan het scherm. Kurweil leest de tekst dan voor.

Kurzweil markeert het woord dat wordt voorgelezen. Je kunt Kurzweil ook laten meelezen tijdens het typen. Kurzweil heeft een reeks extra functies. Zo kun je bijvoorbeeld verschillende (verklarende en vertalende) woordenboeken raadplegen, sprekende spellingcontrole en synoniemlijsten gebruiken, homofonen herkennen, woordvoorspelling aanzetten, ... De spraak kan als een mp3 of WAV geluidsbestand worden bewaard.

Ook papieren teksten kunnen rechtstreeks worden voorgelezen na inscannen (scan versie).

Dolphin Student kan als aanvulling op Kurzweil worden aangekocht. Dolphin Student heeft bijna alle functies van Dolphin Tutor (zie verder). In tegenstelling tot Dolphin Tutor heeft Dolphin Student geen ingebouwde scanfunctie.

Kurzweil bestaat ook op een USB stick.

- Meer info: www.sensotec.be
- Richtprijs: Kurzweil leerstation (zonder OCR): € 460
Kurzweil met scannen: zwart/wit scan € 850 – kleurscan €1325
Dolphin Student: € 150
Er zijn netwerkversies en speciale schoolpakketten beschikbaar.
- Verdelers: Sensotec

1.3 Dolphin Tutor

Dolphin Tutor is een voorleesprogramma dat werkt met de Realspeak stem in het Vlaams, Frans en Engels. Het programma staat als een werkbalk op het beeldscherm. Deze werkbalk blijft steeds zichtbaar. Zo kun je geselecteerde tekst uit elk tekstdocument laten voorlezen. Dit programma leest ook menu's, bericht- en dialoogvensters in MS Office en Windows voor. Met behulp van een scanknop (OmniPage) kun je teksten scannen.

Het programma leest wat je typt. Ook woordvoorspelling en homofonaanduidingen zijn in het programma voorzien.

Dolphin Tutor bestaat ook op een USB stick.

- Meer info: www.sensotec.be
- Richtprijs: € 285
- Verdelers: Sensotec, Optelec (onder de naam Dolphin Easy Tutor – www.optelec.be)

1.4 ClaroRead

ClaroRead is een voorleesprogramma dat geïntegreerd is in Microsoft Word en Internet Explorer. Ook teksten in andere programma's kan ClaroRead uitlezen. ClaroRead maakt gebruik van

meerdere Realspeak stemmen. Via de Vlaamse verdeler beschik je over een Vlaamse en Franse stem. Extra stemmen kunnen worden aangekocht. ClaroRead leest ook menu's en werkbalken/knoppen voor. Letters, woorden en zinnen die je typt worden uitgesproken. Met de ingebouwde scansoftware kunnen papieren documenten worden gescand. ClaroRead bevat enkele extra eigenschappen zoals homofooncontrole en woordvoorspelling.

ClaroRead bestaat ook op een USB stick.

- Meer info: www.clarosoftware.com
- Richtprijs: € 211 - extra RealSpeak stem: € 35
- Verdelers: Integra Belgium

1.5 TextHelp WordSmith

TextHelp WordSmith is een programma dat binnen de tekstverwerker MS Word hulp biedt bij het lezen en schrijven. WordSmith kan tekst voorlezen en hulp bieden bij het construeren van woorden en zinnen (spellingcontrole, homoniementoepassing en synoniemenwoordenboek). De Nederlandstalige versie kan geen documenten inscannen. Het voorlezen gebeurt met de verouderde SAPI stem.

- Meer info: www.texthelp.nl
- Richtprijs: € 489
- Verdelers: Lexima

1.6 L2S

L2S is een nieuw Nederlands voorleesprogramma. Je kan met L2S digitale teksten voorlezen (Word, internet, ...) met de Hollandse stem Claire. Andere SAPI 5 stemmen (voor andere talen) kunnen worden aangekocht. De Franse stem Sebastian zou binnenkort beschikbaar zijn. Over een Vlaamse stem

wordt voorlopig niet gesproken. De teksten kan je opslaan als geluidsbestand. Je kan laten voorlezen tijdens het typen. Tot slot wordt er een goede woordvoorspeller meegeleverd.

- Meer info: www.L2S.nl
- Richtprijs: € 99, per bijkomende stem € 50
- Verdelers: www.visiria.nl

1.7 Spika

Spika is een voorleesprogramma dat volledig op een USB stick staat. Spika start vanaf deze stick. Op de computer moet dus geen software meer worden geïnstalleerd.

Spika leest tekst die je binnen een ander programma (Word, Explorer, E-mail,...) selecteert voor. Tijdens het voorlezen wijst Spika elk woord aan, zodat je zelf mee kunt lezen. Ook kunnen de woorden die je intypt worden uitgesproken. Alles wat je met de muis aanwijst, leest Spika voor. De stem die hiervoor wordt gebruikt, is de Nederlandstalige (Hollandse) computerstem Fluency TTS .

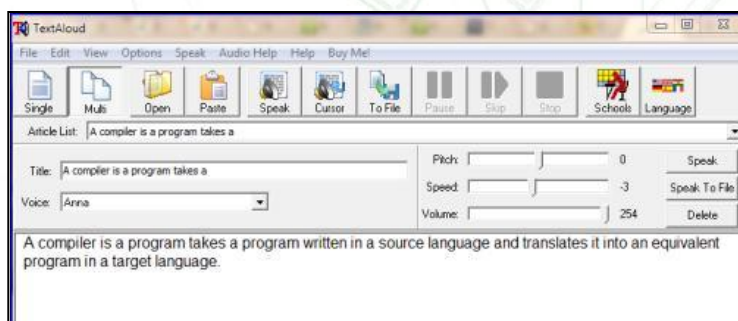
- Meer info: www.spika.nl
- Richtprijs: € 185
- Verdelers: Sensotec

1.8 Lees je mee!

'Lees je mee!' is een voorleesprogramma dat tekst opent in een eigen tekstschermb. Deze tekst kun je laten voorlezen met de computerstem RealSpeak. Een Vlaamse stem kun je gebruiken in de versie 'Lees je mee! Vlaams'. Een Vlaamse en Franse stem is beschikbaar in de versie 'Lees mee Vlaams Frans'. Wil je ook Engels of Duits gebruiken, dan moet je een meerdere versie van het programma aankopen. Je kunt de voorgelezen tekst als *.wav geluidsbestand opslaan.

- Meer info: www.eduliga.com
- Richtprijs: Je moet deelnemer zijn van OWG om programma's te kunnen downloaden. Een abonnement kan per jaar worden afgesloten door een school. De prijs is afhankelijk van de grootte van de school en varieert tussen € 130 en € 335. Je kunt dan al de programma's van OWG, waaronder Lees je mee! downloaden.
- Verdelers: OWG

1.9 TextAloud

TextAloud leest alle teksten die je selecteert. Je opent de tekst in een eigen tekstschermb. TextAloud werkt met verscheidene computerstemmen van goede kwaliteit, waaronder Vlaams. Je kunt ook makkelijk internet en Outlook laten voorlezen. TextAloud kan teksten omzetten in geluidsbestand (wav., mp3).

- Meer info: www.nextup.com
- Richtprijs: € 25
€ 35 per computerstem (= taal)
- Verdelers: Nextup

1.10 Voice Reader home

Voice Reader leest alle tekst die je selecteert. Dit gebeurt met een Zuid Nederlandse computerstem met een behoorlijk goede kwaliteit.

Je kunt Voice Reader ook gebruiken als werkbalk binnen andere programma's zoals MS Word en Outlook. Voice Reader kan ook teksten omzetten in geluidsbestand (wav, mp3 of itunes). Het is jammer dat het visueel volgsysteem niet goed is uitgewerkt

Voice Reader is ook beschikbaar in Frans, Engels en Duits. Voor elke taal schaf je het programma met bijhorende computerstem aan.

- Meer info: www.linguatec.net
- Richtprijs: € 50
- Verdelers: Linguattec

1.11 Gratis tekst naar spraak

Opgelet, stel de verwachtingen niet te hoog. Deze software is veel minder aanpasbaar dan de verkochte producten.

De kwaliteit van de stem is minderwaardig. Ze klinkt erg mechanisch (zoals een robot). Dit is natuurlijk een belangrijk nadeel bij het voorlezen van lange teksten. Deze doelgroep heeft immers meestal nood aan een zeer duidelijke computerstem.

Enkele voorbeelden:

- Readplease 2003 - www.readplease.com
- Deskbot - <http://www.bellcraft.com/deskbot/>
- Dynareader – www.dynawares.com
- Sayz Me - www.datafurnace.net.au/sayzme/
- ZegTan - <http://www.internetspeurtocht.nl/BISON/voorleeshulp/download/>
- WordTalk - <http://www.wordtalk.org.uk>

2 Gesproken boeken

Voor wie ?

Gesproken boeken zijn leuk voor iedereen, maar richten zich vooral naar alle personen met een leesbeperking. Jongeren en adolescenten kunnen het papieren boek samen met het gesproken boek combineren. Zo kunnen ze boeken binnen hun interessegebied aan een haalbaar tempo lezen. Een gesproken boek kan een hele hulp zijn voor een boekbespreking.

Wat?

Dit zijn geen papieren leesboeken, maar digitale gesproken boeken. Het zijn meestal opnamen van een menselijke stem. De gesproken boeken staan doorgaans op één of meerdere cd-rom's. Je kunt ze beluisteren met je computer, met een mp3 speler of een Daisy speler. Deze gesproken boeken vind je meer en meer in de gewone bibliotheken terug.

Een boek kan je op verschillende manieren hoorbaar maken.

- Je scant het papieren boek in. De verkregen digitale tekst laat je met behulp van tekst-naar-spraak software voorlezen door de computer. Soms kun je deze voorgelezen tekst omzetten naar een mp3 bestand. Je kunt het boek dan ook beluisteren op je mp3-speler.
- Je kunt een gesproken boek kopen of uitlenen. Deze gesproken boeken worden voorgelezen door een persoon. Een gesproken boek bestaat in verschillende vormen.
 - Een eerste vorm is het luisterboek. Een luisterboek staat op een gewone muziek-cd of als een mp3-bestand. Deze beluister je op je cd-speler of mp3-speler. Het aanbod van deze luisterboeken neemt toe. Deze luisterboeken volgen niet steeds letterlijk het oorspronkelijke boek. Er wordt vaak gebruik gemaakt van extra geluiden en verschillende stemmen om het geheel aantrekkelijker te maken.
 - Een tweede vorm is het Daisy-boek. Daisy is het standaardformaat voor gesproken boeken bestemd voor personen met leesbeperkingen. Dit formaat heeft als voordeel dat je kunt bladeren door je gesproken boek net als in een papieren boek. Je kunt ook bladwijzers plaatsen. Ook de snelheid waarmee het boek wordt voorgelezen kun je wijzigen. Hierdoor kun je makkelijk meevolgen in de papieren versie van het boek. Een Daisy-boek staat meestal op een cd (soms ook SD-kaart). Je kunt Daisy-boeken beluisteren op een gewone computer mits de juiste software. Je kunt ze ook afspelen op een speciaal daarvoor ontworpen Daisy-speler. Soms staat ook de tekst van het boek mee op de cd. Met sommige spelers kun je de gesproken tekst mee lezen op een scherm.

Daisy boeken kun je zelf aanmaken mits de juiste software. Ook kranten worden tegenwoordig in Daisy formaat geleverd

- ◆ Meer informatie over Daisy-boeken vind je op:
 - Luisterpunt bibliotheek – www.luisterpuntbibliotheek.be/nl/
- ◆ Gratis uitlenen van Daisy-boeken kan via:
 - <http://daisybraille.bibliotheek.be>
- ◆ Gratis software voor het lezen van Daisy-boeken op de computer
 - TPB Reader: gratis downloaden op www.daisy.org
 - AMIS Nederlandse versie: gratis downloaden op <http://www.daisy.org/amis/download/translations>
- ◆ Zelf Daisy boeken maken: EasyProducer (www.sensotec.be / www.optilec.be)
- ◆ Daisy krant (De Standaard, Het Nieuwsblad): www.braillekrant.be

- ◆ uitgebreide informatie over luisterboeken (muziek-cd of mp3)
 - www.weekvanhetluisterboek.nl
 - www.123luisterboek.be

- ◆ Nog enkele interessante sites
 - Centrum voor leesbevordering: www.leesweb.be
 - meelesen op tempo: www.makkelijklezen.nl

3 Spellingcontrole

Voor wie ?

Spellingcontrole is nuttig voor iedereen en vooral voor personen met spellingproblemen.

Ongeveer 70% van de fouten die personen met dyslexie maken worden onderstreept. Voor ongeveer 60 % van deze fouten krijg je een juiste spellingsuggestie (Callebaut, 2007).

Wat?

De meeste tekstverwerkers beschikken over spellingcontrole. Je kunt een tekst eerst schrijven en nadien controleren. Klik hiervoor op het abc-icoontje bovenaan in de Werkbalk of druk op F7 (voor MS word). Je kan ook de spellingcontrole zo instellen dat dit automatisch verloopt tijdens het typen. De spellingcontrole plaats een rode golvende lijn onder het fout gespelde woord.

Je kunt proberen om zelf tot een correcte spelling te komen. Je kunt ook via de rechtermuisknop een lijst van suggesties opvragen. Deze lijst bestaat uit gelijkende woorden. Dit vraagt heel wat leeswerk. Je moet de spellingregels toch vrij goed kennen om op deze manier het juiste woord te vinden. In sommige programma's (bv. Kurzweil, SpintPDF) kun je de suggesties laten voorlezen.

De spellingfouten bij werkwoorden in het Nederlands merkt de computer niet op. Ook gelijkklinkende woorden 'wij' of 'wei', woordverbindingen 'boeken kast' of 'boekenkast' en foute bestaande woorden 'vont' i.p.v. 'vond' kun je niet met een spellingcorrector uit de tekst halen. Je laat dus toch nog heel wat fouten staan.

Je kunt eventueel een extra spellingcorrector gebruiken. Hiermee haal je vaak andere spellingfouten uit de tekst.

3.1 Spellingcontrole in 'klassieke' tekstverwerker

Over spellingcontrole kan je meer informatie vinden in voorgaande tekst.

Controle van de grammatica is ingebouwd in de meeste tekstverwerkers. De grammaticaconrole signaleert bijvoorbeeld dt-fouten, behalve gevallen waar de twee vormen bestaan. Daarnaast krijg je tips om de zinnen korter te maken en leestekens toe te voegen.

3.2 Van Dale spellingcorrector 2.0

De Van Dale spellingcorrector bevat een woordenlijst van ruim één miljoen woorden. Je kunt het hele document of individuele woorden op spelling controleren. Er wordt ook gecorrigeerd op basis

van klank. Woorden die op elkaar lijken worden kort uitgelegd. De spellingcorrector is oproepbaar vanuit MS Word en werkt ook nauw samen met Outlook.

- Meer info: www.vandale.be
- Richtprijs: € 65
- Algemeen verkrijgbaar

3.3 Van Dale Praktijkgids Spelling.

De nieuwe Van Dale Praktijkgids spelling bevat ca. 40.000 trefwoorden. Bij het boek wordt een cd meegeleverd. Op de cd-rom kunnen trefwoorden op klank gezocht worden, bijv. *joggert* --> *yoghurt*. Woorden die op elkaar lijken legt het programma kort uit. Bijvoorbeeld: kruid (plant) en kruit (ontploffbaar mengsel). Dit programma kun je niet rechtstreeks vanuit MS Word oproepen.

- Meer info: www.vandale.be
- Richtprijs: € 25
- Algemeen verkrijgbaar

3.4 De witte speller

De werking van het programma is identiek aan die van de standaard spellingcorrector van Word. De Witte Speller werkt onder Microsoft Office.

- Meer info: www.prismawoordenboeken.nl
- Richtprijs: € 13
- Algemeen verkrijgbaar

3.5 Het Groene boekje

Het Groene Boekje kun je aankopen samen met een elektronisch boekje. Deze digitale spellingcorrector bevat alle woorden uit het Groene Boekje. Vanuit elke Office toepassing kun je hiermee de spelling controleren.

- Meer info: www.hetgroeneboekje.be
- Richtprijs: € 30
- Algemeen verkrijgbaar

3.6 Online spellingcontrole

- <http://nederlandsewoorden.nl/> - gratis (per woord)

4 Woordvoorspelling

Voor wie ?

Het is vooral goed voor personen die steeds twijfelen aan hoe ze woorden juist moeten schrijven. Ook voor mensen die zeer traag typen kan dit een hulp zijn. Natuurlijk moet je de eerste letters wel juist typen. Begin je met 'ko' als je 'computer' wil typen, dan helpt woordvoorspelling niet.

Dit programma is minder geschikt voor wie leesproblemen heeft. De hele woordenlijst moet immers steeds gelezen worden om het juiste woord te kiezen.

Wat?

Woordvoorspelling tracht te voorspellen wat je wilt typen. Het werkt als volgt:

- je typt een letter
- er verschijnt een lijst van (bijvoorbeeld) tien woorden
- deze tien woorden beginnen met die letter
- in de lijst staan woorden waarvan de kans groot is dat de gebruiker deze wil typen.

Een voorbeeld:

- ik wens het woord 'onmiddellijk' juist te typen.
- na het typen van de 'o' geeft het programma woorden zoals 'ook' en 'omdat' in de lijst
- na het intypen van de derde letter 'onm' geeft het zeker ook 'onmiddellijk' in de lijst.
- met nog één toetsaanslag staat het volledige woord juist op uw scherm.

Met vier aanslagen krijg je dus 'onmiddellijk' correct geschreven op het scherm. Het programma onthoudt woorden die je vaak gebruikt en zal die sneller voorspellen.

Je bepaalt zelf met welke woordenlijst de woordvoorspelling werkt. Er bestaat de mogelijkheid om verschillende woordenlijsten aan te maken. Je maakt best per thema, taal of vak een woordenlijst aan met aangepaste woorden.

Afhankelijk van het programma zijn verscheidene parameters instelbaar zoals lettertype, aantal voorspellingen, uitspreken van voorspelling, getypte woorden opnemen in woordenlijst, enz.

In sommige uitgebreide voorleesprogramma's is woordvoorspelling ingebouwd (bv. Kurzweil 3000, Sprint Plus).

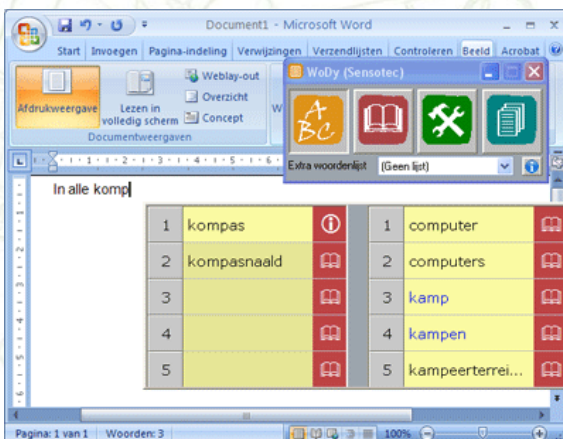
4.1 Skippy

Skippy voorspelt de woorden die het meest waarschijnlijk zijn. Veelgebruikte woorden worden sneller voorspeld. Skippy houdt ook rekening met de context. Het programma kijkt daarvoor naar het vorige woord. Het kijkt welk woord daar dikwijls op volgt. Er staan reeds 25.000 woorden in de Nederlandstalige woordenlijst. Je kunt woordenlijsten aanpassen of nieuwe aanmaken.

- Meer info: www.jabbla.com
- Richtprijs: € 240
- Verdelers: Jabbla

4.2 WoDy

WoDy is een zelfcorrigerende woordvoorspeller. WoDy houdt bij het voorspellen van woorden onmiddellijk rekening met de spellingproblemen van de gebruiker. Deze ondersteuning kan individueel worden ingesteld op basis van foutenanalyses. De 'zelfcorrigerende' functie zorgt ervoor dat de correcte suggestie ondanks de foute schrijfwijze zichtbaar blijft.

Met WoDy wordt een Nederlands woordenboek meegeleverd. Zo kun je de woorden en de verklaring uit het woordenboek makkelijk opzoeken en laten voorlezen.

WoDy werkt in de meeste programma's waar je tekst in kan typen. In Kurzweil 3000 wordt WoDy volledig geïntegreerd.

Je kan WoDy installeren op je computer of via een USB-stick gebruiken.

- Meer info: www.sensotec.be
- Richtprijs: € 195 (cd-versie) - € 210 (USB-versie)
- Verdelers: Sensotec

5 Dicteersoftware (spraak naar tekst)

Voor wie ?

Dicteersoftware is zeer handig voor personen die moeilijk typen. Ook personen met zware spellingsproblemen hebben baat bij dicteersoftware. De teksten moeten steeds nog nagelezen worden. Dit maakt dicteersoftware minder geschikt voor personen met ernstige leesproblemen. Dicteersoftware is vooral handig voor het dicteren van langere teksten in een rustige omgeving (dus niet in een klas).

Wat?

Je spreekt via een microfoon tegen je computer. De dicteersoftware herkent deze woorden en schrijft ze op. Dit kan in de meeste tekstverwerkers.

Bij het eerste gebruik moet je enkele teksten voorlezen. De software moet immers eerst wennen aan je stem. Voor wie moeilijk leest zijn er aangepaste leesteksten.

Vooral in de beginperiode komen er geregeld herkenningfouten voor. Je dicteert een woord, maar de computer herkent en noteert een ander woord. Je moet dit woord dan trainen in een correctievenster zodat de computer de volgende keer het woord wel correct herkent. Als je steeds de fouten verbetert, maakt het programma later minder fouten.

Omdat de herkenning nog niet perfect is, moet je de tekst nog nalezen om te controleren. Bij sommige programma's kun je de tekst door een computerstem laten voorlezen zodat je de fouten hoort. Als je niet meer weet wat je gedictieerd hebt, kun je zelfs je dictaat opnieuw beluisteren.

Er zijn enkele criteria verbonden aan het herkennen van een stem door de computer. De stem moet duidelijk zijn, een jonge kinderstem is soms minder geschikt. Goed articuleren is noodzakelijk. De computer moet modern zijn. Hou er rekening mee dat in de beginfase wat geduld en doorzettingsvermogen nodig is.

5.1 *Dragon Naturally Speaking 10*

Dragon Naturally Speaking is het enige dicteerprogramma dat Nederlands herkent. Naast het Nederlands kan je ook andere talen aanleren aan Dragon.

Vanaf versie 10 moet je vooraf geen teksten meer voorlezen zodat het programma je stem leert kennen, maar herkent Dragon meteen je stem. De mogelijkheid om Dragon via teksten aan je stem te laten wennen, blijft bestaan. Voor een goede herkenning van je stem, is dit aan te bevelen.

Er bestaan drie versies van Dragon: 'Standard', 'Preferred' en 'Professional'. De versie 'Preferred' is betaalbaar en heeft voldoende mogelijkheden voor deze doelgroep. Zo kun je met de versie "Preferred" de tekst laten voorlezen met de computerstem en je dictaat nog eens beluisteren. Ook kan je de 'gebruikersbestanden' (instellingen voor je persoonlijke stemherkenning) op verschillende computers plaatsen.

- Meer info: <http://netherlands.nuance.com/naturallyspeaking/>
- Richtprijs: € 200 (Preferred)
€ 139 (Preferred academic versie = goedkopere versie voor scholieren)
€ 99 (Standard)
- algemeen verkrijgbaar

Dragon Naturally Speaking Preferred met een aangepaste leerfase bestaat ook. Met deze Dragon versie zijn de leesteksten die men moet gebruiken voor de stemtraining gemakkelijker. Men kan kiezen tussen de volgende leesniveaus: AVI 1,3,7 of 9 (oude indeling).

- Meer info: www.kanteffspeech.nl
- Richtprijs: € 145
- Verdelers: Kanteff

6 Digitale woordenboeken

Je kunt veel sneller woorden opzoeken in een woordenboek op de computer dan in een gewoon woordenboek. Zeker als je de alfabetische volgorde onvoldoende beheerst. Opzoeken in een papieren woordenboek heeft enkele nadelen: het lettertype is erg klein, veel informatie op één blad, opeenvolgende woorden die vaak maar enkele letters verschillen en dus sterk op elkaar lijken. Een digitaal woordenboek zoekt voor jou het woord op dat je intypt of aanklikt.

Een digitaal woordenboek bevat vaak extra's. Je kunt vaak het woord beluisteren. Je kunt het woord soms opzoeken door niet alle letters op te geven (bijvoorbeeld: 'to%rneer' geeft tournee). Sommige woordenboeken kun je uitbreiden met specifieke woordenschat (bijvoorbeeld chemie, handel, medisch, enz.). Er zijn zowel verklarende als vertalende woordenboeken.

Vaak kun je de bijhorende betekenis met extra voorleessoftware beluisteren. Bij Kurzwel en WoDy zijn digitale woordenboeken ingebouwd. De betekenis kun je laten voorlezen. Bij een meertalig woordenboek worden de woorden in de juiste taal (dus verschillende computerstemmen) voorgelezen.

6.1 Van Dale

Van Dale beschikt over verschillende reeksen digitale woordenboeken. Alle digitale woordenboeken kan je o.a. direct vanuit MS Word raadplegen. De woordenboeken binnen eenzelfde serie werken goed met elkaar samen.

- Van Dale Grote woordenboeken.
 - o Van Dale Elektronisch groot woordenboek hedendaags Nederlands 2009 is een verklarend woordenboek met 97.000 trefwoorden. Dit woordenboek biedt veel extra mogelijkheden (bijkomende context, doorklikken betekenisverwante woorden, taalkundige toelichting, aanpasbaar lettertype, ...) – richtprijs: € 99
 - o Van Dale Elektronisch grote woordenboeken Engels, Frans, Duits 2009 hebben circa 200.000 vertalingen per taal. Makkelijk wisselen tussen taal en taalrichting is mogelijk. – richtprijs: € 195 per taal
 - o Van Dale Elektronisch groot woordenboek hedendaags Nederlands, Engels, Frans, Duits 2009 – richtprijs: € 399
- Van Dale Middelgrote woordenboeken
 - o Van Dale Elektronisch middelgroot woordenboek Nederlands is een verklarend woordenboek met 60.000 trefwoorden en handige achtergrondinformatie – richtprijs: € 40

- Van Dale Elektronisch middelgrote woordenboeken Engels, Frans, Duits hebben 100.000 vertalingen per taal. Makkelijk wisselen tussen taal en taalrichting is mogelijk – richtprijs: € 69 per taal
- Van Dale Elektronisch 11-talig woordenboek Direct vertalen van, naar en tussen 11 talen (o.a. Nederlands, Frans, Engels en Duits) met circa 25.000 trefwoorden – richtprijs: € 50
- Van Dale online (Duits, Engels, Frans, Nederlands) Beschikbaar op elke computer met internetverbinding. Een voordeel is dat je altijd met de laatste nieuwe versie aan het werk bent. Van Dale online werkt met een abonnementsysteem (enkele euro's per maand per taal).
- Van Dale op iPhone, iPodTouch of Android. De meest gebruikte Franse woorden in woord en spraak voor op je iPhone en iPod touch – richtprijs: € 20 per taal.
- Meer info: www.vandale.be
- Algemeen verkrijgbaar

6.2 Andere

De markt van digitale woordenboeken is behoorlijk uitgebreid. We willen hier dan ook geen volledige lijst geven. Voor degene die in de bovenvernoemde reeks hun gading niet vinden:

- Prisma online - www.prismawoordenboeken.be
- Multi talen woordenboek Pro (8talig vertaalwoordenboek): richtprijs € 50 - www.easycomputing.com

6.3 Gratis

- Van Dale Widget is een gratis online verklarend woordenboek voor hedendaags Nederlands en de vertaalwoordenboeken Frans, Duits, Engels, Spaans, Italiaans, Portugees en Zweeds. Er zitten 171.000 verklaringen en vertalingen in de collectie. Gratis downloaden via <http://www.vandale.nl/vandale/widgets/>
- Digitale woordenboeken kan je gratis op internet gebruiken. Zoek onder 'vertalen'. bijvoorbeeld www.mijnwoordenboek.nl , www.vertaalwoord.nl, www.woordenboek.eu, <http://translate.google.nl>
- De optie 'vertalen' is standaard aanwezig vanaf MS Office 2007. Dit voor Engels, Frans en Spaans (bij een Nederlandstalige MS Office).

7 Overhoorsoftware

Voor wie ?

Overhoorsoftware is bruikbaar voor iedereen die losse feiten uit het hoofd moet leren. Het gebruik van spraak, voorbeeldzinnen of prenten is uiteraard een meerwaarde, zeker voor personen met lees- en spellingsproblemen.

Wat?

Een overhoorprogramma is een programma waarmee je jezelf kunt overhoren. Je voert een woordenlijst in die bestaat uit woordkoppels: een vraag en een bijhorend antwoord.

Overhoorprogramma's worden gebruikt voor het instuderen van lossen feiten. Vaak worden ze ingezet bij het aanleren van woorden in een vreemde taal. Ook andere leerstof zoals het aanleren van maaltafels, formules, hoofdsteden, ... kun je hiermee trainen.

Afhankelijk van het overhoorprogramma zijn er meerdere oefenvormen: meerkeuzevragen, het antwoord natypen, in gedachten beantwoorden, het antwoord intypen, enz... De resultaten van de gemaakte oefening kunnen meestal worden bijgehouden. Op deze manier kun je nog extra oefenen op de moeilijke items.

Meestal zijn er verschillende extra functies zoals oefenen in willekeurige volgorde, oefenen tot alles minstens één keer juist is beantwoord, vraag-antwoord omwisselen, enz.

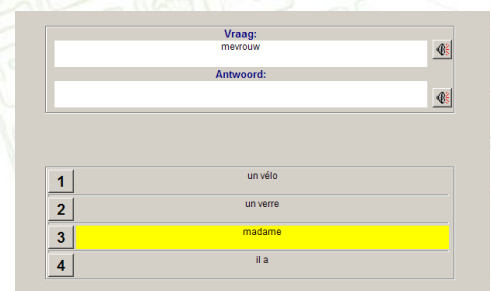
Overhoorsoftware kun je meestal gratis downloaden of online gebruiken. Bij online gebruik moet je je eerst aanmelden. Dan kom je rechtstreeks in jouw omgeving terecht met jouw woordenlijsten. Dit heeft als voordeel dat je op meerdere plaatsen (thuis, school, opvang, ...) toegang hebt tot je oefeningen. Je moet dan uiteraard wel kunnen beschikken over internet.

Vaak worden via de website veel kant-en-klare woordenlijsten ter beschikking gesteld. Dit is zeker het geval bij "Overhoor" en "Teach2000".

Bij sommige overhoorsoftware kun je het woord combineren met de uitspraak. Soms moet je de woorden zelf inspreken, soms kan het programma samenwerken met een computerstem (vb. Overhoor). In andere overhoorprogramma's kun je voorbeeldzinnen of zelfs prenten aan het woord koppelen (vb. Vocatude, MemoryLifter).

Enkele voorbeelden:

- Overhoor – <http://www.efkasoft.com>
- Vocatude - <http://www.orientenl/voca>
- Teach2000 - <http://www.teach2000.nl>
- MemoryLifter – www.memorylifter.com
- Wrts - <http://www.wrts.nl/> - online overhoorprogramma
- Overhoorjesuf - www.overhoorjesuf.nl - online overhoorprogramma

8 Mindmap software

Voor wie ?

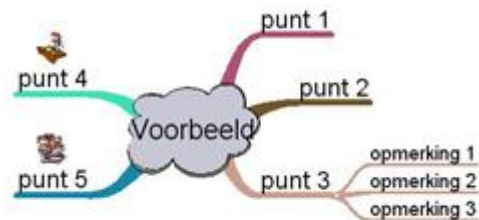
Voor iedereen die op een visuele, creatieve manier verbanden inzichtelijk wil maken en ideeën wil structureren. Door het werken met een beperkt aantal woorden en visuele voorstellingen is mindmapping een techniek die meestal geschikt is voor personen met dyslexie. Let wel op, mindmapping moet worden aangeleerd en slaat niet bij iedereen aan.

Wat?

Eén beeld zegt soms meer dan duizend woorden...

De techniek van mindmapping laat toe om informatie visueel weer te geven met tekeningen, woorden en diagrammen. Een mindmap of spindigram bestaat uit een takkenstructuur waarbij elke tak een idee, concept of vraag verder uitspint. Het helpt je bij het ordenen van je gedachten. Ook verbanden tussen items kunnen visueel voorgesteld worden.

Dit heeft voordelen voor personen met dyslexie. Ideeën moeten niet meteen in zinnen worden weergegeven. Ideeën en leerstof kunnen gemakkelijk georganiseerd worden in een coherente structuur. Bovendien kunnen zelfgemaakte spindigrammen beter worden onthouden.

8.1 Spark-Learner

In Spark-Learner kun je vlot met grafisch materiaal werken. Zo krijg je naast woorden ook figuren in je mindmap. Spark-Learner geeft naast de mindmap ook de gerelateerde structuur in MS Word weer. Spark-Learner laat teksten voorlezen met een computerstem. Er bestaan verschillende versies. KidSpark en Spark-Learner zijn de versies die zich richten op het basisonderwijs en 11+.

- Meer info: www.spark-space.nl; www.spark-space.com (download demo – Engels)
- Richtprijs: vanaf € 59
- Verdelers: Sensotec

8.2 Gratis mindmap programma's

Er bestaan heel wat betalende, vaak dure, mindmap programma's. Maar ook bij de gratis software kun je eenvoudige, goede mindmap programma's vinden.

- eMindMaps – www.leerhof.be
- FreeMind - <http://freemind.sourceforge.net/wiki/>
- XMind - <http://www.xmind.net/>
- ...

9 Kleine draagbare hulpmiddelen

Los van de computer bestaan er kleine, dure en minder dure hulpmiddelen. Soms kunnen zij personen met lees- en spellingproblemen helpen.

We bekijken volgende hulpmiddelen:

- Voorleestoestellen
- Elektronische woordenboeken
- Memorecorders
- Notitietoestellen

9.1 Voorleestoestellen

Leespen - ReadingPen TXT

De ReadingPen is een mobiele leespen die hardop spreekt, spelt, verklaart en vertaalt. De ReadingPen kan volledig los van de computer worden gebruikt. Deze leespen herkent ruim 800.000 woorden en bevat drie woordenboeken, waaronder het Van Dale Groot Hedendaags Nederlands. Met de ReadingPen kaun je Nederlandse en Engelse woorden, getallen en korte zinnen beluisteren.

De versie ReadingPen TXT/QL scant woorden direct naar de PC.

- Meer info: www.readingpen.nl
- Richtprijs: € 297 (TXT versie)
€ 337 (TXT/QL versie)
- Verdelers: Sensotec

Mobile Reader: kReader

De Mobile Reader bestaat uit speciale software (kReader Mobile) die op een GSM met camera wordt geïnstalleerd. Je kunt dan een tekst fotograferen. Deze tekst verschijnt op het beeldscherm van je GSM. Deze tekst kun je laten voorlezen terwijl het woord dat wordt voorgelezen oplicht. De foto kun je als tekstbestand uitwisselen met je computer.

- Meer info: <http://www.sensotec.be>
- Richtprijs: € 1055 (één taal) - € 1325 (3 talen)
- Verdelers: Sensotec

ClassMate Reader

ClassMate leest digitale teksten (txt, xml, html) voor met een Nederlandse computerstem. Je volgt op een scherm wat er wordt voorgelezen.

De ClassMate Reader kun je ook gebruiken als memorecorder, als mp3 speler en als Daisy speler.

De ClassMate Reader is een draagbaar toestel van 9 x 15,5 x 2,5 cm en weegt 500 gram.

- Meer info: www.lexima.nl
- Richtprijs: € 460
- Verdelers: Sensotec

9.2 Vertaalcomputer

Vertaalcomputers zijn kleine, meestal goedkope 'gadgets' waarmee je een woord of uitdrukking kunt laten vertalen. Deze vertaalcomputers worden meestal gebruikt voor vakanties of zakenreizen.

Sommige vertaalcomputers bieden de mogelijkheid om de woorden uit te laten spreken. Een uitgebreid overzicht van vertaalcomputers vind je op www.vertaalcomputer.com. De eenvoudigste modellen vind je al vanaf een 50 euro. We bespreken kort twee iets duurdere vertaalcomputers.

Franklin TGA 490

De Franklin TGA-490 is een vertaler in zakformaat (110 x 72 x 19 mm - 150 g). Het bevat meer dan 450.000 woorden en 12.000 uitdrukkingen in twaalf talen, waaronder Nederlands, Frans, Engels en Duits. De woorden en uitdrukkingen zijn opgenomen spraak. De uitdrukkingen zijn behoorlijk toegespitst op reizigers en zakenmensen. Naast de vertaalfunctie kan je ook memoberichten inspreken.

- Meer info: <http://www.tga-490.info/>
- Richtprijs: € 200
- Verdelers: Macro, online bestellen op meerdere sites

Zakcomputer Van Dale Drietalig woordenboek Frans-Nederlands-Engels

Het Van Dale Drietalig woordenboek Frans-Nederlands-Engels is een kleine (13 x 9 x 2 cm) en lichte (200 g) zakcomputer. De zakcomputer bevat naast de volwaardige woordenboeken (ruim 107.000 woorden) ook extra's als spellingcorrectie en woordspelletjes. Thematisch geordend worden 3000 uitdrukkingen meegeleverd.

20

- Meer info: www.vandale.nl
- Richtprijs: € 140
- Verdelers: algemeen verkrijgbaar

9.3 Memorecorders

Een memorecorder, voice recorder of dictafoon is een apparaatje om nota's of boodschappen in te spreken en lessen, vergaderingen, lezingen,... op te nemen.

Je kunt meerdere uren spraak opnemen. In sommige speciale digitale recorders kun je teksten dicteren om deze nadien op de computer over te zetten met behulp van spraak naar tekst.

Meer en meer toestellen hebben tegenwoordig de mogelijkheid om spraak op te nemen, bijvoorbeeld mp3-speler, mobiele telefoon, vertaalcomputer, fototoestel, enz.

Een memorecorder kan veelvuldig worden ingezet voor personen met lees- en spellingsproblemen. Zo kan bijvoorbeeld een student die niet gelijktijdig kan luisteren en nota's nemen, de les opnemen om thuis rustig te verwerken. Uiteraard is dit zeer tijdsintensief. Een leerkracht kan de memorecorder gebruiken om informatie op te nemen (vragen bij een toets, correcte uitspraak van woorden in een vreemde taal, lesteksten, ...) zodat de leerling zelfstandig op eigen tempo de informatie kan verwerken.

Memorecorders zijn niet duur (vanaf een 25 euro) en algemeen verkrijgbaar.

9.4 Notitietoestellen

Hiermee bedoelen we de draagbare, goedkope tekstverwerkers. Ze hebben een volledig toetsenbord en een klein scherm. Ze zijn robuuster dan een laptop. In tegenstelling met een laptop kun je ze zeer snel aan- en uitzetten. De notities kunnen naar een computer worden doorgestuurd.

Neo

De Neo is een draagbare tekstverwerker (30 cm x 23 cm – 800 g) die makkelijk in een boekentas kan worden meegenomen. De toetsen van de Neo zijn even groot als die van een gewoon toetsenbord. Het toetsenbord bestaat enkel in een qwerty-indeling. Boven de toetsen is er een klein tekstvenster (14,5 cm x 3,5 cm) waarop je de (2 tot 6) tekstregels kan zien. De batterij van de Neo gaat meer dan 700 uur mee. De Neo heeft een tekstgeheugen tot 100 bladzijden. De teksten kun je heel eenvoudig op een computer overzetten.

- Meer info: www.alphasmart.nl
- Richtprijs: € 350
- Verdelers: Lexima

Voorbeelden van teksten over compenserende software en dyslexie

Callebaut, D., 2007. Dyslexieproblemen omzeilen met compenserende software. In: Gombeir, D. (red.), Jongeren met extra zorg. Stimuleren en compenseren met hulp van ICT, Wolters Plantyn, Mechelen, p.133-148.

Callebaut, D., 2007. Spellingcontrole voor dyslectici. Remediaal, 8, 3, 4-9.

Cooreman, A. & Van Doorslaer, E., 2007. De computer mijn surfplank bij het leren. Die-'s-Lektikus, Kessel-Lo.

Janssen, R.J.G., 2005. Best practice: ICT voor leerlingen met dyslexie. Kansen bieden met moderne compenserende technologie, Tijdschrift voor Remedial Teaching, themanummer dyslexie, p. 24-29.

Nauwelaerts, L., 2009. Tien vragen over compenserende en dispenserende maatregelen in het basisonderwijs.

Tot slot

Dit is natuurlijk nog maar een tipje van de sluier. Meer informatie of demonstratiesessies zijn vaak noodzakelijk. Op MODEM kan u terecht om de meeste van deze hulpmiddelen uit te proberen onafhankelijk van de firma's. Een afspraak bij MODEM kost € 25.

MODEM, communicatie- en computercentrum

Doornstraat 331

2610 Wilrijk

België

tel. 03/820.63.50

fax 03/828.69.64

modem@vzwkinsbergen.be

www.modemadvies.be

Bijlage: Overzicht van verdelers (alfabetisch)

Fluency

Prins Hendrikkade 159a

1011 TB Amsterdam

Nederland

+31 (0)61 4502731

info@fluency.nl

www.fluency.nl

Integra

Naamsesteenweg 386

3001 Heverlee

België

+ 32 (0)16 353130

info@integra-belgium.com

www.integra-belgium.com

Jabbla

Victoriastraat 52

9000 Gent

België

+32 (0)9 3315858

info@jabbla.com

www.jabbla.com

Kanteff

Westerdreef 5 E
2152 CS Nieuw-Venep
Nederland
+31 (0)23 5657200
info@kanteffspeech.nl
www.kanteffspeech.nl

Lexima

Kastanjelaan 6
3833 AN Leusden
Nederland
+31 (0)33 4324452
www.lexima.nl

Linguatec

Gottfried-Keller-Straße 12
81245 München (Pasing)
Duitsland
+49 (0)89 8966640
www.linguatec.net

Nextup

www.nextup.com

Optelec

Baron Ruzettelaan 29
8310 Assebroek (Brugge)
+32 (0)50 357555
info@optelec.be
www.optelec.be

OWG

Refelingse Erven 161
5672 TD Nuenen
Nederland
+31 (0)40 2952255
www.eduliga.com

Sensotec

Vlamingveld 8
8490 Jabbeke
+32 (0)50 394949
info@sensotec.be
www.sensotec.be

Uitgeverij Visiria

Fostedina 2
1676 EA Twisk
Nederland
+32 (0)227 542464
info@visiria.nl
www.visiria.nl